

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre bizonyos állatfajokra vonatkozó kíméletes csapdázási szabványok bevezetéséről”

COM(2004) 532 final -2004/0183 (COD)

(2005/C 157/11)

2004. szeptember 14-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 175. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett témában.

A tárgyi bizottsági munka előkészítéséért felelős „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2004. november 16-án fogadta el véleményét. Az előadó John Donnelly volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. december 15-én és 16-án megtartott 413. plenáris ülésén (december 16-i ülés) 60 szavazattal, 1 ellenében és 6 tartózkodás mellett az alábbi véleményt fogadta el:

I. BEVEZETÉS

1. A lábfogó csapóvasra vonatkozó rendelet

1.1 Az Európai Parlament 1989-ben állásfoglalást fogadott el a lábfogó csapóvasak EU-ban történő betiltásáról, illetve a csapóvasakat használó országokból származó prémek és prémtermékek betiltásáról.

Erre válaszul az Európai Bizottság rendeletjavaslatot terjesztett elő a kérdésben, amelyet 1991-ben elfogadott a Tanács.⁽¹⁾ A rendelet 1995. január 1-jétől megtiltja: a lábfogó csapóvasak alkalmazását az EU-ban, valamint megtiltja 13 megnevezett állatfaj prémjének harmadik országokból történő importját, feltéve, hogy a következő feltételek valamelyike nem teljesül:

- A lábfogó csapóvasak alkalmazását tiltó megfelelő közigazgatási vagy törvényi rendelkezések vannak hatályban, vagy
- A 13 említett faj (az EU rendelet I. melléklete) esetében alkalmazott csapdázási módszerek megfelelnek a nemzetközileg elfogadott kíméletes csapdázási szabványoknak.

1.2 Érdemes megjegyezni, hogy véleményében az Európai Parlament a lábfogó csapóvasak értékesítésének betiltását, valamint a csapóvasakkal befogott állatokból származó prémek és prémtermékek kereskedelmének fokozatos megszüntetését javasolta. Ezt a véleményt a Tanács 1991-es tanácskozása során nem vette figyelembe.

1.3 Jóllehet az EU-ban 1995 óta tilos a lábfogó csapóvasak alkalmazása, azokban az országokban nem ez a helyzet, amelyek lábfogó csapóvasakkal befogott állatokból származó prémtermékeket exportálnak.

1990-es⁽²⁾ véleményében az EGSZB, miközben hangsúlyozta a témával kapcsolatos összhang fontosságát, nemcsak támogatta a lábfogó csapóvasak európai uniós betiltását, hanem nemzetközi betiltásukat is javasolta.

2. Az Egyezmény

2.1 Az Európai Közösség lábfogó csapóvasakkal kapcsolatos jogszabályainak megszületését követően egyre szükségesebbé vált a nemzetközi szintű csapdázási szabványok kialakítása. Az EU, Kanada, Oroszország és az USA megállapodásra jutott a kérdésben. Ezt azonban végül csak Kanada, Oroszország és az EU írta alá. Az USA nem csatlakozhatott ehhez a megállapodáshoz, mivel az USA belföldi rendszerében nincsenek központosítva az ezzel kapcsolatos hatáskörök. A megállapodás kevesebb kööttséget tartalmazó változatának végrehajtását azonban vállalta az USA.

2.2 A megállapodás megkötésével meg kívánták előzni, hogy az EU esetleg importtilalmat vezessen be a természetes élőhelyükön befogott állatokból származó prémtermékekre azon országok esetében, amelyek nem tiltották be a lábfogó csapóvasakat.

2.3 Az Európai Parlament véleménye szerint a megállapodás egyáltalán nem volt megfelelő és hatékony, ezért el kellett volna utasítani, és helyette importtilalmat kellett volna életbe léptetni a megállapodásban felsorolt vadon élő állatokból származó prémekre és prémtermékekre.

2.4 A megállapodás bizonyos szabványokat ír elő, amelyeket be kell tartani, amikor állatokat csapdával befognak. Az Európai Közösség 1997-ben ratifikálta a megállapodást. A megállapodásban szereplő szabványok megegyeznek az Oroszországban, Kanadában és az USA-ban már létező szabványokkal. A „kíméletes” szó használata nagyon vitatható, ugyanis ezek a szabványok a befogott állatok nagyfokú szenvedésének elfogadásán alapulnak.

⁽¹⁾ 3254/91 tanácsi rendelet, HL L 308., 1991.11.9.

⁽²⁾ Vélemény a bizonyos prémek importjára vonatkozó tanácsi rendeletre irányuló javaslatról, HL C 168., 1990.7.10, 32. o.

2.5 Tudományos szakvélemények (így az Európai Bizottság Tudományos és Állatorvosi Szakbizottságának véleménye is) megerősítették, hogy a megállapodásban szereplő kíméletes csapdázási módszerek nem zárják ki a szenvedés elfogadhatatlan szintjeit.

2.6 A Tudományos Szakbizottság hangsúlyozta, hogy a kíméletesség mértékének megítélésében az a döntő szempont, hogy mennyi ideig tart, amíg az állat érzéketlenné válik a fájdalomra, valamint az, hogy ezen időszak alatt milyen mértékű fájdalmat és szorongást okoznak az állatnak. A szakbizottság arra a következtetésre jutott, hogy egy olyan csapda, amely megöli az állatot, akkor tekinthető „kíméletesnek”, ha azonnal vagy legfeljebb néhány másodpercen belül érzéketlenné teszi az állatot a fájdalomra. A megállapodás azonban öt percen szabta meg ezt a felső határt, ezért a „kíméletes” szó nem tekinthető megfelelőnek.

2.7 A szakbizottság azt is megállapította, hogy a megállapodásban szereplő sérülési skálának az állatok kíméletének hiányát értékelő más bevált módszerekhez képest nincs érvényes tudományos alapja.

2.8 Az EU és Kanada már ratifikálta a megállapodást, Oroszország azonban még nem. A megállapodás végrehajtása ezért még várat magára. Kanada és az EU azonban megállapodott abban, hogy a megállapodás rendelkezéseit már a várakozási idő alatt is végrehajtják.

3. Az Európai Bizottság javaslata röviden

3.1 A Bizottság bizonyos állatfajokra vonatkozó kíméletes csapdázási szabványok bevezetésével kapcsolatos irányelvjavaslata⁽¹⁾ azt célozza, hogy a kíméletes csapdázási szabványokról szóló megállapodást a 98/142/EK és a 98/487/EK tanácsi határozatnak megfelelően átültesse a közösségi joganyagba.

3.2 A javaslat az 1. mellékletben felsorolt 19 vadon élő fajra vonatkozik (melyek közül öt él az EU területén).

3.3 A javaslat bizonyos kötelezettségeket és követelményeket állapít meg a csapdázási módszerekkel, a csapdák alkalmazásával, a prémvadászokkal, a kutatásokkal, büntetésekkel és tanúsításokkal kapcsolatban. A szövegben számos lehetséges eltérés is szerepel, valamint a kíméletes csapdázási szabványokkal és a csapdázási módszerek vizsgálatával kapcsolatos két melléklet (II. és III. melléklet)

⁽¹⁾ COM(2004) 532 final

3.4 A javaslat hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak megengedhető a kérdéses területtel kapcsolatos szigorú jogszabályok alkalmazása, és hogy a lábfogó csapóvasak alkalmazásának tilalma érvényben marad. A vonatkozó jogszabályok végrehajtása és betartása a tagállamok, illetve illetékes hatóságai hatáskörébe tartozik. Költségvetési előirányzat nem szerepel erre a célra a javaslatban, a tagállamoknak ezért saját pénzügyi forrásaikból kell a felmerülő költségeket fedezniük.

II. MEGJEGYZÉSEK

4. A „kíméletes csapdázási szabványok” kifejezés használata

4.1 Az EGSZB véleménye szerint a „kíméletes”⁽²⁾ szó használata a javaslatban megkérdőjelezhető. A 2. cikk meghatározza a „csapdázási módszereket”, de a „kíméletes csapdázási szabványok” meghatározására nem tér ki. A megállapodás szövege (amelyből a javaslat kiindul) preambulumban elismeri a nemzetközi csapdázási szabványok hiányát, és a „kíméletes” szót általában azokra a szabványokra alkalmazza, amelyek „kifejező szintű kíméletet biztosítanak a csapdába fogott állatok számára”.

4.2 A megállapodás tárgyalásakor az Európai Bizottság Tudományos és Állatorvosi Szakbizottsága⁽³⁾ kijelentette, hogy a szövegben megjelölt szabványok nem minősíthetők „kíméletesnek” (amint erről már szó volt), mivel az állat fájdalomra történő érzéketlenné tételéhez megengedett maximális idő lényegesen hosszabb az elfogadhatónál (ami az azonnali halál). Különös hangsúlyt kaptak a fullasztással ölt csapdák, ugyanis a víz alatt csapdába eső félig vízi emlősök agóniája a becslések szerint akár 15 percig is eltarthat.

4.3 Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy a „kíméletes” szó helyére más, megfelelőbb szó kerüljön a végleges EU-jogszabály szövegébe, legalábbis addig, amíg a csapdázási szabványok nem felelnek meg a fent említett követelményeknek.

⁽²⁾ 1994 februárjában a Nemzetközi Szabványügyi Szervezeten (ISO) belül a kíméletes csapdázási szabványok megvitatására létrehozott munkabizottság úgy döntött, hogy törli a „kíméletes” szót a szabványok címéből. Ezen az ülésen megállapodtak abban, hogy a „kíméletes” vagy „kíméletesség” szóra történő bármilyen utalást törölnék. Az ISO-n belül nem született megállapodás a csapdázási szabványokról. Az ISO-val folytatott tárgyalások során az európai állatorvosok hangsúlyozták, hogy ha egy állat megölése 15 másodpercnél hosszabb ideig tart, az nem tekinthető kíméletes megölési módnak, és a víz alatti fullasztással ölt csapdákat semmiképpen nem szabad engedélyezni. A megállapodás végleges szövegének megfogalmazásakor többek között ezekkel a pontokkal sem foglalkoztak. Az Európai Bizottság Tudományos Állatorvosi Bizottságának 1994-es véleménye arra a következtetésre jutott, hogy az állatot megölő csapda akkor minősíthető „kíméletesnek”, ha az állatot azonnal érzéketlenné teszi a fájdalomra, és hogy a csapdák tervezésekor a célzott fajok közé nem tartozó állatok viselkedését jobban figyelembe kellene venni annak érdekében, hogy ne fogják be őket, és ne okozzanak nekik sérülést. A szakbizottság megállapította, hogy a javasolt sérülési skála – mivel nincs tudományos alapja – nem alkalmas a kíméletesség mérésére.

⁽³⁾ A CITES (Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről) rendelet alapján létrehozott tudományos bizottság véleménye, 1995, tudományos bizottsági vélemény, Mezőgazdasági Főigazgatóság, 1994.

5. Csapdák

5.1 A javaslat kétféle csapdáról szól: az állatot elejtő csapdáról és a befogó csapdáról. A javaslatban az elejtő csapdákra vonatkozóan megállapított szabványok nyilvánvalóan nem felelnek meg a Közösség által elfogadott tudományos szabványoknak, amelyek azonnali halált vagy a halál előtt legfeljebb 30 másodperces küszöböt ajánlanak. Ami a befogó csapdákat (az állatok élve történő elfogására szolgáló csapdákat) illeti, a javaslat nem tartalmaz konkrétumokat a csapdákkal kapcsolatban, és nem határozza meg az állatok befogásának céljait. A javaslat ezenkívül semmilyen kéméletességi normát nem állapít meg a befogott állatok megölése esetén. Ez azt jelenti, hogy ha egy állatot befognak egy csapdában, és utána leölik, a leölés módszere nincs szabályozva.

A javaslat továbbá nem garantálja, hogy az engedélyezett csapdázási módszerek véletlenül nem ölnék meg vagy fognak be olyan állatokat is, amelyek nem tartoznak a kijelölt fajokhoz. A csapdázási szabványoknak biztosítaniuk kell, hogy ez a kockázat a lehető legalacsonyabb szintre csökkenjen.

6. Vizsgálatok

6.1 A javaslat technikai rendelkezéseket ír elő a csapdázási módszerek tesztelésére, amelyek nem zárják ki élő állatok felhasználását. A javaslat minimális követelményeket állapít meg az állattartó telepen és az élőhelyen végzett vizsgálatokra egyaránt. Ezenkívül a megállapodás valamelyik aláírója által elvégzett vizsgálatokat a többi csatlakozó fél is elismerheti.

6.2 Az eredmények azonban csak akkor lehetnek érvényesek, ha a vizsgálatokat ugyanolyan körülmények között végzik, amilyenek között a csapdákat rendeltetésüknek megfelelően használni fogják. Ezért az állattartó telepeken végzett vizsgálatok eredményein alapuló paraméterek nem használhatók a vadon élő állatok kéméletének értékelésére. A fenti okok miatt állatokon végzett vizsgálatoknak egyáltalán nincs helyük, és csak a már létező számítógépes szimulációs vizsgálatokat kell figyelembe venni.

7. Eltérések

7.1 A javaslat az irányelvtől való lehetséges eltérések széles skáláját sorolja fel, amelyek alkalmazása igen nagymértékben korlátozhatná a javaslat hatókörét. Az EGSZB úgy véli, hogy a közbiztonsággal, valamint egészségüggyel és állategészségüggyel kapcsolatos eltéréseket engedélyezni kell. **Ebben az esetben a hatóságoknak azonnal tájékoztatniuk kell a problémák jelentkezési helyén dolgozó személyeket (pl. gazdákat), és ki kell kérniük tanácsukat.** A többi javasolt

eltéréssel kapcsolatban az EGSZB-nek bizonyos fenntartásai vannak.

7.2 Tekintettel arra, hogy az élőhelyeken – ahol a csapdázás történik – nehéz hatékony megfigyelési és végrehajtási módszereket alkalmazni, az Európai Bizottság által javasolt eltérések (a fent említettek kivételével) csökkentenék az átláthatóságot és a felelősség megállapíthatóságát a megállapodás részesei között.

8. Prémvadászok

8.1 A javaslat engedélyezési és képzési rendszert irányoz elő a prémvadászok részére. Az engedélyek kiadására azonban nem tér ki a javaslat, és a prémvadászok által alkalmazott csapdázási módszerek ellenőrzése is alig lehetséges, hiszen a természetes élőhelyeken kellene elvégezni. Az EGSZB azt ajánlja, hogy szigorú engedélykiadási rendszert léptessenek életbe, melyet közösségi szinten később összehangolnak.

9. Tanúsítás

9.1 Az Európai Bizottság javaslata a tagállamokra ruhazza az alkalmazott csapdázási módszerek tanúsítását, és előírja a tanúsítás kölcsönös elfogadását a tagállamok között.

Bár az EU-n belül jól végrehajtható lenne ez a rendszer, nemzetközi tanúsítási rendszert is fel kell állítani. A megállapodás részesei között egységes tanúsítási rendszert és a nyomon követést lehetővé tevő rendszert kell bevezetni. Ez a rendszer hozzájárulna a megállapodás átláthatóságához és hatékony végrehajtásához.

10. Szankciók

10.1 Az Európai Bizottság javaslata adminisztratív szankciók esetleges alkalmazását említi a jogszabályok megsértése esetén. Mivel azonban egyes EU-tagállamok a büntetőjogot alkalmazzzák az állatok kéméletére vonatkozó jogszabályok megsértése esetén, az EGSZB azt ajánlja, hogy a szankciókat a nemzeti rendszerek szerint alkalmazzák.

11. Következtetések

11.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a javaslatban szereplő kémélet csapdázási szabványokat nem helyes kéméletesként meghatározni, mivel egyszerűen a megállapodásnak megfelelő szabványokról van szó. A megállapodás szabványai az értékelések szerint alacsonyabb szintűek, mint a meglévő EU-s jogszabályok állatkíméleti szabványai. A szakbizottság ezért azt ajánlja, hogy a „kéméletes” szót a jogszabály végleges szövegében megfelelőbb kifejezéssel helyettesítsék.

11.2 A csapdákkal kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy csak azonnali halált okozó csapdák alkalmazása jöhhessen szóba, és hogy a befogó csapdák alkalmazásának hatókörét meg kell szabni. Ezenkívül abban az esetben, ha a befogott állatokat leölik, a leölés módszerét – amennyire csak lehetséges – az állatok kíméletére vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell szabályozni.

11.3 AZ EGSZB álláspontja szerint a fullasztással ölő csapdát be kell tiltani, mivel az Európai Bizottság Tudományos és Állatorvosi Szakbizottsága arra a következtetésre jutott, hogy ez kegyetlen leölési módszer, mert az állat lassan, a víz alatt fullad meg.

11.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy bár a javaslat rendelkezéseket említ a csapdák vizsgálatára vonatkozóan, nincs tudományos alapja annak, hogy állattartó telepeken végzett vizsgálatok eredményein alapuló paramétereket vadon élő állatokra alkalmazzanak. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy mellőzzék az állatok vizsgálatokra történő felhasználását, és e helyett a már meglévő számítógépes szimulációra támaszkodjanak.

11.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a javaslatban felsorolt eltérések többsége bizonyos esetekben lehetővé tehetné a résztvevők számára, hogy teljes mértékben kivonják magukat a jogszabály alkalmazása alól, ezért azt ajánlja, hogy az illetékes hatóságok által mérlegelendő eltérések közbiztonsági, valamint

egészségügyi és állategészségügyi vonatkozásúak legyenek. Ez a vonatkozás azért fontos, mert a természetes élőhelyeken nehéz az ellenőrzés és a megfigyelés.

11.6 Az EGSZB álláspontja szerint az EU-ban be kell vezetni a prémvadászok engedélyhez juttatásának átlátható rendszerét. A javaslat teljes mértékben a tagállamok hatóságaira ruházza át a prémvadászok képzési és engedélyezési követelményeinek megállapítását. Az EGSZB attól tart, hogy ez összehangolatlan rendszert eredményez, amely nem garantálná az EU állatkíméleti szabványainak végrehajtását.

11.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a sikeres végrehajtás érdekében hatékony tanúsítási és nyomon követhetőségi rendszert kell bevezetni a megállapodás részesei között.

11.8 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a javasolt jogszabály megsértése esetén a szankciókat a nemzeti állatkíméleti jogszabályoknak megfelelően alkalmazzák.

11.9 Az EGSZB szigorúbb menetrendet ajánl a javaslatban előirányzott rendelkezések végrehajtására. A javaslat értelmében a csapdáknak 2009-től, a csapdázási módszereknek pedig 2012-től kellene megfelelniük a javasolt normáknak. Az EGSZB úgy véli, hogy az összes rendelkezést minél előbb végre kell hajtani.

Brüsszel, 2004. december 16.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
Elnöke
Anne-Marie SIGMUND
